

Ali lahko dosežemo trajnostnost brez enakosti spolov?

Ali si lahko predstavljate realnost, v kateri imajo vsi ljudje enake možnosti za uspeh, sodelovanje in oblikovanje prihodnosti?

Koncept enakosti spolov ni le pravica, temveč je temelj za učinkovito doseganje trajnostnega in uspešnega svet. Enakost spolov je osnovna človekova pravica, pa tudi pomemben temelj za doseganje trajnostne in uspešne prihodnosti. Namen petega cilja trajnostnega razvoja Združenih narodov (SDG 5) je »**doseči enakost spolov ter krepiti vlogo vseh žensk in deklic**«, saj upošteva bistven pomen enakosti spolov za blaginjo tako posameznikov kot družb.

Verižna reakcija: Opolnomočenje žensk koristi vsem v družbi

Po podatkih Združenih narodov opolnomočenje žensk in deklet vodi v verižno reakcijo, ki koristi celotnim skupnostim. Če imajo ženske enak dostop do izobraževanja, zdravstvenega varstva in gospodarskih priložnosti, lahko prispevajo k:

- **močnemu gospodarstvu** – njihovo sodelovanje spodbuja inovacije, povečuje produktivnost in spodbuja celovit gospodarski razvoj;
- **boljšim zdravstvenim rezultatom** – izobražene in opolnomočene ženske na splošno spodbujajo bolj zdrave družine;
- **bolj uspešnemu izobraževanju** – ženske so bolj nagnjene k temu, da dajejo prednost izobraževanju svojih otrok, s čimer prekinajo krog revščine;
- **odpornim skupnostim** – enakost spolov spodbuja vključujoče sprejemanje odločitev in pravično dodeljevanje sredstev, kar prispeva k večji stabilnosti.

Kljub napredku pa na številnih področjih ostajajo pomembne ovire:

- **gospodarska neenakost** – ženske za enako delo pogosto zaslužijo manj kot moški in zavzemajo preveč mest v slabo plačanih in neformalnih sektorjih;
- **razlike v izobraževanju** – v nekaterih regijah se dekleta soočajo z ovirami pri izobraževanju zaradi zgodnjih porok, kulturnih norm ali pomanjkanja varnih šol;

- **nasilje in diskriminacija** – nasilje na podlagi spola, vključno z nasiljem v družini in spolnim nadlegovanjem, je še vedno zelo razširjeno in ovira polno sodelovanje žensk v družbi;
- **politična zastopanost** – ženske so še vedno premalo zastopane na položajih odločanja v vladah, podjetjih in drugih sektorjih.

»Če izобразиš moškega, izобразиš posameznika, če izобразиš žensko, pa izобразиš družino (narod).« – Fanti (Gana)

Izobraževanje je močno orodje za preoblikovanje družbe in spodbujanje enakosti spolov. Z vključevanjem enakosti spolov v izobraževalne programe in prakse lahko izpodbijamo stereotipe, krepimo posameznike ter spodbujamo kulturo spoštovanja in enakosti. Dostopnost izobraževanja za ženske oblikujejo številni dejavniki, kot so kulturne tradicije, ekonomske težave, diskriminacija in nezadostna sredstva. Kulturne tradicije lahko omejujejo izobraževalne možnosti žensk, saj dajejo prednost izobraževanju fantov ali zahtevajo, da dekleta ostanejo doma in prevzamejo domače obveznosti. Ekonomska stiska lahko še dodatno ovira dostop do izobraževanja, saj družine težko pokrijejo šolnine ali stroške prevoza. Tudi diskriminacija, vključno z nasiljem na podlagi spola, lahko predstavlja veliko oviro za izobraževanje žensk.

Poleg tega lahko dostop do izobraževanja ovira tudi pomanjkanje sredstev, kot so neustrezni šolski prostori in učno gradivo. Izobraževanje ima ključno vlogo pri krepitvi vloge žensk, saj lahko izboljša njihovo zdravstveno stanje; izobražene ženske bodo bolj verjetno sprejemale informirane zdravstvene odločitve zase in za svoje družine. Poleg tega lahko izobrazba poveča gospodarske možnosti žensk, saj jim daje potrebne spretnosti in znanje za vključitev v trg dela. Izobražene ženske običajno prejemajo višje plače in uživajo večjo gospodarsko stabilnost. Poleg tega lahko izobrazba okrepi politično udejstvovanje žensk, saj so ženske z višjo stopnjo izobrazbe bolj nagnjene k udeležbi na volitvah in prevzemanju vodilnih funkcij.

Mednarodni okviri: CEDAW; Pekinška deklaracija in izhodišča za ukrepanje; SDG5

Mednarodni sporazumi in okviri imajo ključno vlogo pri spodbujanju enakosti spolov, saj so podlaga za globalne standarde in usmerjajo nacionalne politike, namenjene odpravi diskriminacije in krepitvi vloge žensk.

Konvencija o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk (CEDAW) je mednarodna pogodba, namenjena odpravi diskriminacije žensk na vseh področjih življenja. Konvencija CEDAW, ki so jo Združeni narodi sprejeli leta 1979, zavezuje države, da sprejmejo zakone in politike, ki ženskam zagotavljajo enake pravice kot moškim na področjih, kot so izobraževanje, zaposlovanje, zdravstveno varstvo in politična udeležba. Je temelj svetovnih prizadevanj za spodbujanje enakosti spolov, njegovo izvajanje pa je bistveno za odpravo institucionalizirane diskriminacije na podlagi spola.

Pekinška izhodišča za ukrepanje so bila sprejeta leta 1995 na četrti svetovni konferenci o ženskah. Ta celovita politična agenda opisuje vrsto strateških ciljev in ukrepov, namenjenih spodbujanju opolnomočenja žensk in doseganju enakosti spolov. Platforma obravnava širok spekter vprašanj, vključno z zdravjem žensk, izobraževanjem, gospodarsko udeležbo, politično zastopanostjo in odpravo nasilja nad ženskami. Vlade spodbuja k sprejemanju politik, ki spodbujajo enakost spolov, in jim nalaga odgovornost za njihov napredek, s čimer prispeva k svetovnemu gibanju za pravice žensk.

Peti cilj trajnostnega razvoja (SDG 5), katerega namen je doseči enakost spolov in opolnomočiti vse ženske in dekleta, te okvire še dodatno krepi. Cilji v okviru SDG 5 vključujejo odpravo vseh oblik diskriminacije in nasilja nad ženskami, zagotavljanje enakopravne udeležbe pri vodenju in odločanju ter priznavanje in vrednotenje neplačanega oskrbovalnega in gospodinjanskega dela. Ti cilji poudarjajo potrebo po strukturnih spremembah v družbi, ki ženskam omogočajo polno udeležbo v gospodarskem, družbenem in političnem življenju. Z določitvijo jasnih in merljivih ciljev SDG 5 spodbuja države k ukrepanju v smeri bolj pravičnega sveta. <https://www.unwomen.org/en/node/36060>

Močna vloga kolektivnega delovanja za doseganje enakosti spolov

Združevanje raznolikih glasov in prizadevanj ljudi krepi zahtevo po enakosti spolov in ustvarja neustavljiv zagon za spremembe. Ko posamezniki, organizacije in vlade sodelujejo, združujejo vire, izmenjujejo znanje in prepoznajo svoje odgovornosti ter odgovornosti drugih, to pospešuje napredek pri doseganju pravičnejšega sveta. Za doseganje enakosti spolov so potrebna usklajena prizadevanja vseh družbenih sektorjev, kot so:

- **vlade** – izvajanje in uveljavljanje zakonov, ki spodbujajo enakost spolov in varujejo pravice žensk;
- **izobraževalne ustanove** – vključevanje pedagoških praks in učnih načrtov, ki upoštevajo vidik spol <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>;
- **civilna družba** – zagovarjanje pravic žensk in podpiranje pobud, ki krepijo položaj žensk in deklet;
- **zasebni sektor** – spodbujanje enakosti spolov na delovnem mestu in podpiranje podjetnic.

Poziv k nadaljnji zavezanosti: zagotavljanje enakosti spolov ostaja osrednji element trajnostnega procesa

Pot k resnično trajnostni prihodnosti je povezana z doseganjem enakosti spolov. Kot je pokazala ta raziskava, opolnomočenje žensk in deklet ni le vprašanje pravičnosti, temveč sproži močno verižno reakcijo, ki krepi gospodarstva, izboljšuje zdravstvene in izobraževalne rezultate ter spodbuja bolj odporne in miroljubne družbe. Čeprav je že opazen pomemben napredek, pa trdovratne težave kažejo, da je nujno treba nadaljevati s skupnimi ukrepi, ki jih vodijo mednarodni okviri in skupna vizija sveta, v katerem so enake možnosti za vse temelj cvetočega in trajnostnega planeta.